

Läsnyckel

Lyssna på mig!

av Martin Jonols

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt, och på flera plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Lyssna på mig! är en hiphop-roman om Minna som brinner för hiphop och om hennes bästa kompis Jossan, som kan gå loss på en synt. Tillsammans med Elin bildar de band. De ska ge igen på sjukt jobbiga Leo som inte kan sluta tracka dem. Men det är inte lätt att hålla ihop ett band, särskilt inte när mamma skaffar en kille och inte har tid att prata. Tur att Minna har dagboken som lyssnar och som fattar när det är allvar. *Lyssna på mig!* är författaren och dramatikern Martin Jonols första bok på Hegas. Det är en träffsäker battle med autentisk dialog, en roman med stor närvaro och en rejäl dos situationskomik. Använd Läsnyckeln som lärarhandledning för boksamtal och/eller som ingång för enskild läsning. Välj ut det som passar dina elever!

Före läsningen

Titta på omslaget och läs titeln – Vilken slags berättelse förväntar du dig? Vad ger dig ledtrådar? Vem är tjejen på omslaget?

Läs baksidestexten. Den ger fler nycklar till innehållet. Vems är dagboken de första två raderna är skrivna i? Vilka andra ord skulle man kunna använda istället för *dissar*?

Efter läsningen

Arbeta med frågorna i **boksamtal** tillsammans med andra som läst *Lyssna på mig!* eller fundera själv och skriv ner dina tankar som en analys av boken. Det finns sällan några rätta svar, utan man kan tolka berättelsen på olika vis.

Mamma och Tobias

Det kändes inte bra. Det var inte som det brukade. Någonting hade hänt! (s. 13) Tobias, mammas nya kille, gör ingen vidare entré i Minnas liv och värre blir det. Han stör mest och är rätt klumpig. Dessutom förändras allt. Vad gör han för fel? Är det bara hans fel? Argumentera utifrån texten.

På sidan 42-44 stegras konflikten runt Tobias. Läs sidorna högt i roller (mamma, Minna och hennes berättarröst, Valle). Använd rösten för att skapa inlevelse. Det är en laddad dialog, men vad är det egentligen som skapar dramatiken? Vilka grepp har författaren använt sig av för att få den så effektiv?

Efter grälet tycker Minna synd om sin mamma. Hon bestämmer sig för att ge henne en kram innan hon går, men det slutar med att hon dänger väskan i väggen och rusar iväg utan att säga hej då (s. 45-46). Vad gör att hon ångrar sig? Överreagerar hon?

När det blir jobbigt

Minna har olika strategier för att klara av allt som är jobbigt. Hon drar till Jossan, ber att få vara ifred, skyller på läxor för att få slippa prata. Hon drar sig tillbaka under täcket och spelar död en stund eller skriver dagbok. Kolla på några av Minnas dagboksanteckningar. Vilket tilltal använder hon? Vad ger det för effekt? Vad fyller dagboken för funktion för henne?

Känner du igen dig i Minna? Vad gör du, när saker och ting är jobbiga?

Lillebror

Men han är kanske inte den tuffaste killen i världen. (s. 29)

Han är inte den smartaste killen på dagis, men han är söt när han är nyvaken. (s. 41)

Han är världsmästare på att ha livlig fantasi. (s. 52)

Vilket av följande påståenden om Valle, 4 år, tycker du har mest betydelse för berättelsen? Motivera ditt svar.

Jossan

Det är tur att Minna har en kompis som Jossan. Hon säger visserligen inte så mycket, men hon är bra på att lyssna. Det händer rätt mycket med Jossan, först blir hon petad ur bandet av Elin, sen får hon vara med igen. Varför låter Jossan Elin bestämma och göra allt det här? Är det som Minna säger att Jossan är mesig? Och tror du det var som Elin sa, att det var ett missförstånd att hon petade Jossan?

Elin

Elin har en helt unik klädstil, hemmasydda klänningar och en begagnad hatt. Hon kånkar med sig sin gitarr vart hon än går och hänger med sin storebrorsas gäng. Men hur är Elin som person? På sidan 61 konstaterar Minna att det är någonting konstigt med den där tjejen, och syftar på Elin. Håller du med Minna om det? På vilket sätt tycker du i så fall att Elin är konstig?

Elin inleder ofta sina meningar med *Ta det här på rätt sätt (s. 57)*. Hur ska man tolka Elin när hon säger så? Vilket är rätt sätt?

När bandet splittrats saknar Minna Elin en aning, *i alla fall de roliga delarna av henne (s. 84)*. Vilka är det?

När Elin får höra att hennes mamma sitter i publiken ser hon ut som om hon svalt ett par metkrokar. Mamman verkar inte vara ett stöd för Elin. Vad tror du att de har för relation?

Anton

Musikläraren Anton vill att tjejerna ska ställa upp på konserten för det är bara killband som anmält sig. Varför tror du att det blivit så? Om det hade arrangerats en konsert på din skola, hur hade könsfördelningen sett ut då?

Leo

Leo är kaxig. Han har ett gäng som flinar åt allt han säger och glider runt i coola dyra kläder. Han snackar hiphop som vore han en gangsta-rappare och gör låtar om vilket hårt område de kommer ifrån. Minna tycker att det är löjligt, ändå går Leo och hans kompisar omkring så där. Vad har de för förebilder, tror du? Vad stör sig Minna på?

Fast de har varit jättetaskiga går Elin med i Leos band. *De har sin stil, men de är jättebra killar (s. 86)*, säger hon. Varför ursäktar hon dem?

Hugo

Jossans bror Hugo dyker upp i slutet av boken, men blir svimfärdig. Varför det?

Arbeta vidare

Minnas språk

Minnas språk är rikt på bilder: Tobias mjäll ser ut som om han varit ute i en snöstorm, Minna är arg som en bisvärm. Som en hel biodling! Hon går fram och tillbaka som en rastlös varg mitt i natten och blir glad som en utsläppt burfågel, medan Jossan ser ut som om hon tänkte lägga sig i kyldisken och spela fläskkotlett.

Den här typen av bilder i språket kallas liknelser. Skriv ner tre egna liknelser som beskriver någon eller några i boken. Byt med varandra och se om ni kan para ihop rätt liknelse med rätt karaktär.

Minnas språk går också att känna igen på andra sätt. Läs följande citat. Vad kännetecknar hennes språk?

Visst, jag är tvåhundra år för gammal för att ligga och snusa bredvid mamma. (s. 36)

Jag var knappt ens nervös för läxorna som jag kanske inte hade jobbat ihjäl mig med. (s. 42)

Man kan säga att vår studierektor ser mer hiphop ut än Hugo. (s. 48)

Visst, jag är en av världens virrigaste tjejer. (s. 52)

Det kändes som om det hade varit roligare att få böldpest. (s. 63)

Elin gav mig en kram, men det kändes inte direkt som om hon var nykär. (s. 71)

Om man säger så här: Det var inte direkt hiphop, snarare rent smör. (s. 73)

Hiphop-ord

Minna samplar och mixar, hon plitar ihop texter till Jossans beats, utmanar Leo i en battle och innan spelningen gör de en soundcheck. Gör en ordlista, där fackorden förklaras.

Graffiti hör också till hiphop-kulturen. Kolla på bokens titel och på kapitelnumren. Vad kännetecknar stilen? Har du undrat hur ditt namn skulle se ut som graffiti? Skriv det!

Sampla = sno?

Lyssna på Soul Makossa: <http://www.youtube.com/watch?v=w2jYjUiulMQ>

Det är lätt att förstå att det är många som samplat den tunga basen i låten.

Minna verkar inte ha något som helst problem med att sampla, men när Elin snor hennes låt blir hon förbannad. Leo säger att låtar inte är som guldklockor. *Det är ingenting man äger (s. 90)*. Han tycker inte att Minna ska vara så snål mot Elin. Ligger det någonting i det han säger? Är sampla och sno samma sak? Dela in klassen i lag och argumentera för eller emot.

Att dissas varandra

Minna förklarar att en battle är när två rappare försöker dissas varandra så roligt och coolt som möjligt. Musikläraren Anton tycker att det låter som bråk. Vad är skillnaden på bråk och battle? Vad skulle du kalla Elins dissning på sidan 78 och Minnas och Elins meningsutbyte på sidan 75-76?

Minna dissas Tobias så att musikläraren Anton gapskrattar. Lite senare hittar hon på en låt om en smörig gubbe i pusselmönstrad pyjamas som blir strypt i sömnen. *Snällt och smärtfritt*. Du anar säkert vad det handlar om. Skriv ner låten som du tror att den låter. Börja med stolpar, finlipa sedan och se om du kan få till en rytm. Läs eller lyssna till varandra när ni framför Minnas låtar.

Jobbiga listan

Hemma hos Minna försvinner viktiga prylar: pappakoppen och hemliga listan med vilka låtar, teveserier och killar Minna gillar. När den hemliga listan hamnat på villovägar får Minna nog. Hon funderar på att skriva en topplista om det värsta som hänt på sista tiden. Rensa huvudet och skriv en egen du med.

Bra för att vara tjejer

När man visar upp det man skapat är man ganska sårbar, men det är inte bara vad som sägs och hur det sägs som räknas utan också vem som säger det. Leo är hård mot Minna Han säger att de är bra för att vara tjejer, men tror inte att de kommer att ha en chans mot honom i en battle. Minna hatar sig själv för att hon inte vågar säga emot. Hjälp Minna på traven och skriv en motreplik som får Leo att hålla tyst.

Tävla i musik

Musikläraren påpekar att konserten inte är en tävling. Han gillar inte tävlingar, ändå är musikbranschen full av just tävlingar och talangjakter som Idol och Melodifestivalen. Vad anser du, kan man tävla i musik? Skriv ett brev till TV, där du utvecklar din synpunkt.

Mycket läsnöje!